
IDENTITATEA ȘI VITALITATEA ETNOLINGVISTICĂ

CRISTINA CHIRU
Institutul Național de Informații

Stereotipurile etnice, prejudecățile, intoleranțele provenite din percepțiile negative iraționale au o pondere importantă în tensiunile ce apar în relațiile dintre populațiile cu profiluri etnice diferite. Problema identității etnice nu apare decât atunci când grupul etnic vine în contact cu alte grupuri și când are loc o confruntare a sistemelor culturale corespondente. Preluând definiția de la Camilleri și colab. (1990), identitatea etnică este văzută ca un ansamblu structurat al elementelor identitare, care permite grupului etnic să se (auto)definiească în situație de criză și să reacționeze ca actor social colectiv. Elementele identitare (caracteristici fizice – culoarea pielii sau a părului; caracteristici psihomorale – calitățile și defectele; caracteristici socio-culturale: limba, credințele religioase, valorile și normele sociale) se structurează într-o entitate inconfundabilă, relativ stabilă, care implică faptul că membrii unui grup etnic, în ciuda diferențelor dintre ei, se aseamănă unii cu alții în anumite modele fundamentale de credință și comportament, mai mult decât se aseamănă ei cu membrii altor grupuri etnice.

Limba reprezintă un element identitar care, în anumite situații, poate deveni pol de cristalizare a identității etnice sau naționale. Modul cum este perceput comportamentul de limbaj al unui grup etnic are o mare importanță în construirea propriilor identități, deoarece un element component îl constituie interiorizarea ansamblului de judecăți evaluative ale celorlalți pe care și le asumă grupul (Cioldi și Doise, 1997).

Identitatea etnolingvistică este determinată de comunicarea între grupurile etnice și accentuată nu doar de grupul de apartenență atribuit participanților în funcție de criteriile

externe, ci și de gradul în care interlocutorii își declară, într-un anumit mod, apartenența etnică diferită în timpul întâlnirii. *Teoria identității etnolingvistice* (TIEL) are la bază *teoria identității sociale* (Tajfel, 1978) aplicată comportamentelor de limbaj și stipulează că rolul acestor comportamente este de a apropia sau distanța indivizii și, corespunzător, grupurile etnice cărora le aparțin. Relațiile interetnice sunt explicate cu ajutorul factorilor cognitivi și motivaționali, ce determină apariția unor mecanisme complexe de atribuire.

Teoria identității etnolingvistice a fost dezvoltată de Giles, Bourhis & Taylor (1977) pentru a explica strategiile utilizate în scopul de a obține o identitate etnolingvistică pozitivă și distinctă, dar și pentru a evidenția consecințele utilizării acestor strategii pe plan social. Pentru păstrarea unei *identități etnolingvistice* pozitive pot fi folosite câteva strategii, ca atare sau combinate. Prima constă din a se diferenția de grupul cu prestigiu inferior pentru a se asocia unui grup cu prestigiu superior. Această strategie, *mobilitate individuală*, este însoțită de comportamente de limbaj reflectând valorizarea *outgroup*-ului față de *ingroup*. În acest caz, caracteristicile lingvistice ale *ingroup*-ului vor fi atenuate în favoarea caracteristicilor *outgroup*-ului. În acest fel, distanța dintre cele două grupuri se va reduce, cel puțin pe plan social.

O a doua strategie, numită și *creativitate socială*, constă în redefinirea parametrilor de comparație dintre grupuri pentru a obține un rezultat favorabil *ingroup*-ului. În cadrul *teoriei identității sociale*, Tajfel și Turner (1979, după Karasawa, 1995, 330) au propus conceptul de *creativitate socială* și au identi-

ficat cel puțin trei modalități prin care membrii grupurilor cu statut scăzut pot să lupte împotriva devalorizării *ingroup-ului*: schimbarea țintei ce constituie obiectul comparației sociale, atașarea unui înțeles nou și pozitiv atributelor devalorizate ale *ingroup-ului* și căutarea unei dimensiuni noi prin care *ingroup-ul* se poate distinge față de celelalte grupuri într-o manieră semnificativă, avantajoasă. Cei doi autori susțin faptul conform căruia grupul inferior poate fi capabil să-și formeze o identitate pozitivă prin scoaterea în evidență a unor caracteristici ce-l favorizează față de *outgroup*, dar pentru aceasta utilizează o scală multidimensională. Creativitatea socială a fost explicată într-o serie de studii conduse de către Lemaine (1974, după Karsawa, 1995, 331). Membrii grupului ce trebuiau să obțină rezultate în condiții ce nu le erau favorabile, au oprit competiția pe dimensiunea în care inferioritatea *ingroup-ului* nu putea fi evitată și au încercat să găsească noi criterii de evaluare și comparație. Sublinierea acelor trăsături caracteristice *ingroup-ului* poate determina compararea inițială intergrupuri imposibilă sau dificilă, permițând membrilor să evite identificarea cu inferioritatea propriului grup. Ca și în cazul mobilității sociale, creativitatea socială riscă să fie asociată mai curând cu întrebuintarea tot mai frecventă a limbii *outgroup-ului* în cadrul contactelor cu acestea.

Cea de a treia strategie, numită *competiție socială*, constă din a inversa statutul *ingroup-ului* cu cel al *outgroup-ului* pe dimensiunile devalorabile *ingroup-ului*. În acest caz, limbajul *ingroup-ului* va fi utilizat atât în public, cât și în particular. Membrii *ingroup-ului*, realizând că structura de putere este ilegală, vor încerca să corecteze situația prin acțiuni colective, cum ar fi cereri de reforme lingvistice, în scopul de a asigura o mai bună reprezentare la nivel economic, politic și instituțional. Pe plan individual, comportamentul de limbaj față de *outgroup* va avea ca scop accentuarea diferențelor. Această strategie va avea ca efect colectiv protejarea și încurajarea utilizării limbii *ingroup-ului* în toate situațiile.

Strategiile prezentate nu vor deveni pertinente schimbării sociale decât atunci când

identitatea etnolingvistică va constitui un aspect important al unei situații intergrupuri dată. Importanța și utilizarea strategiilor lingvistice descrise mai sus sunt afectate de trei factori. În primul rând, permeabilitatea percepută a frontierelor dintre grupuri va influența mobilitatea indivizilor de la un grup la altul. Conceptul de frontieră de grup a fost studiat nu numai în relație cu membrii *ingroup-ului* (Edney, 1973; Knowles și Brickner, 1981), dar și cu membrii *outgroup-ului* (Schiavo, Kobashi, Quinn, Sefscik, Synn, 1995). Frecvența cu care indivizii „se abat din calea lor pentru a evita un grup” reprezintă un indicator al permeabilității percepute a frontierelor. Frontierele sunt permeabile când membrii *ingroup-ului* se confundă și sunt acceptați fără dificultate de membrii *outgroup-ului*: *outgroup-ul* este mare ca dimensiune, distanțele interpersonale între indivizi sunt mici, ei interacționează. Frontierele percepute ca impermeabile dintr-o parte ca și din cealaltă vor influența sentimentele de identificare cu *ingroup-ul*, în timp ce frontierele permeabile vor favoriza mobilitatea individuală. În al doilea rând, sentimentele de apartenență la mai multe grupuri, în afară de *ingroup-ul* lingvistic, cum ar fi de exemplu grupuri de vârstă, profesionale, religioase, vor diminua, într-o oarecare măsură, importanța identității etnolingvistice și motivația de a recurge la una din strategiile descrise anterior. Cel de-al treilea factor, vitalitatea etnolingvistică, este un concept cheie al versiunii originale a teoriei identității etnolingvistice, și de aceea vom proceda la o prezentare mai detaliată a acestuia.

VITALITATEA ETNOLINGVISTICĂ

Bourhis, Giles și Rosenthal (1981) au utilizat conceptul de „vitalitate etnolingvistică” (VEL) pentru a desemna factorii sociostructurali ce determină un grup etnolingvistic să-și continue existența ca entitate colectivă distinctă într-un teritoriu. VEL corespunde structurii, forței și stabilității unei comunități etnolingvistice într-un context intergrupuri dat (Clément și Noels, 1997). Bourhis și alții (1981) au distins trei dimensiuni ce determină

VEL: statutul social al grupului în societate, variabilele demografice și suportul social și instituțional.

O VEL scăzută nu înseamnă neapărat că acel grup este asimilat de majoritate și va dispărea. De fapt, perceperea unei VEL scăzute sau în scădere poate stimula grupul etnolingvistic să se mobilizeze din punct de vedere etnic pentru a-și întări pozițiile și pentru formarea unei identități etnice pozitive. Posibilitatea mobilizării grupului este chiar mai mare dacă *vitalitatea etnolingvistică* joasă este percepută ca o amenințare (Grant, 1992, 1993). Studiile experimentale, ca și literatura de specialitate din domeniul conflictelor între grupurile etnice l-au condus pe Grant (1992, 1993) la concluzia conform căreia etnocentrismul și mobilizarea grupului au la bază amenințările reale sau percepute a intereselor sau identității grupului. Autorul mai sus citat a demonstrat că percepțiile amenințării grupului sunt în strânsă legătură cu atitudinile mai negative față de membrii *outgroup*-ului și cu sublinierea diferențelor dintre *ingroup* și *outgroup*. Mai mult decât atât, Luhtanen & Crocker (1991, după Bornman & Appelgryn, 1997, p. 691) au demonstrat că membrii grupurilor cu o identitate personală sau colectivă pozitivă, în condițiile unei amenințări percepute, sunt motivați și acționează mai puternic pentru a apăra poziția sau imaginea *ingroup*-ului.

Situațiile de comparație intergrupală implică o accentuare a diferențelor *ingroup*/*outgroup*, identificarea cu *ingroup*-ul devine *salientă* (Luhtanen și Crocker, 1992), iar omogenitatea percepută a *ingroup*-ului crește (Simon și Brown, 1987). Astfel omogenitatea percepută a *outgroup*-ului, descris de Wilder (1981, după Sanitioso, Brown, Lungu, 1999) este un fenomen departe de a fi universal. În literatura de specialitate există trei modele motivaționale care explică acțiunile indivizilor pentru menținerea și protejarea unei identități pozitive: teoria identității sociale (Tajfel, 1981), teoria unicității (Fromkin, 1970) și teoria optimei diferențieri (Brewer, 1991).

Teoria identității sociale (Tajfel, 1981) subliniază că indivizii, în condițiile unei amenințări îndreptate spre *ingroup*, sunt motivați

pentru păstrarea unei diferențieri pozitive față de *outgroup* în vederea protejării și menținerii identității pozitive. În acord cu punctul de vedere tradițional, amenințările îndreptate spre *ingroup* sunt amenințări împărtășite, determinând o viziune colectivă asupra grupului și acțiuni din partea acestuia. Unii teoreticieni (Lee și Ottati, 1995) au sugerat că membrii minorităților (etnolingvistice, n.a.) sunt mult mai motivați să accentueze omogenitatea *ingroup*-ului decât membrii majorității – acest fenomen apare pentru că minoritatea este mult mai amenințată (Lee, 1993).

Totuși, o viziune omogenă a *ingroup*-ului nu determină întotdeauna o stare de bine a individului din punct de vedere psihologic. Conform teoriei unicității (Fromkin, 1970), indivizii pot evita un sens extrem al omogenității *ingroup*-ului, deoarece o totală deindividualizare este dăunătoare.

Modelul optimei diferențieri (Brewer, 1991) sintetizează implicațiile teoriei identității sociale și teoriei unicității; presupune că nevoia de diferențiere și asimilare a sinelui sunt procese opuse. Astfel, un individ poate fi categorizat (de sine sau de altul) pe o dimensiune ce variază de la unicitate până la o totală deindividualizare. Orice deplasare între acești doi poli scoate în evidență nevoia contradictorie a individului pentru asimilare și deindividualizare în același timp – are nevoie să fie asemănător cu alții, dar să se și diferențieze. S-a demonstrat că nevoia de a fi asemănători cu alții este mult mai mare decât de a se diferenția (Taylor, Wright, Moghadam și Lalonde, 1990). Totuși, o vitalitate etnolingvistică joasă poate, de asemenea, să demoralizeze membrii grupului atât de mult, încât să fie în poziția de a fi incapabili de a se mobiliza din punct de vedere psihologic, indiferent la ce nivel – politic, economic, social, cultural – pentru a se apăra sau a-și întări poziția. În această situație, o vitalitate etnolingvistică joasă reprezintă primul semn că grupul este în situația de a fi asimilat.

Giles și Johnson (1981, după Bornman și Appelgryn, p.691) au făcut distincția între VEL obiectivă (măsurabilă) și VEL subiectivă (așa cum este percepută de membrii grupului). Ei au avansat ipoteza conform căreia

măsurarea subiectivă a VEL este mult mai importantă decât măsurătorile obiective ale atitudinilor, comportamentelor și a relațiilor intergrupale. După cum remarcă Bourhis, Giles și Rosenthal (1981), *vitalitatea etnolingvistică subiectivă* (VELS) influențează, într-o mai mare măsură, comunicarea intergrupuri; cercetările efectuate până în prezent arată că VELS, așa cum este măsurată de instrumentul pus la punct de Landry și Allard (1994), este strâns legată de VEL obiectivă, pe de o parte, și, pe de altă parte, de comportamentul de limbaj declarat.

VEL (actuală sau percepută) influențează atitudinile și comportamentele indivizilor. Relația dintre VEL și atitudinile și comportamentele personale este explicată prin intermediul teoriei identității sociale (Tajfel, 1981). Cunoașterea propriei apartenențe etnice, a valorii și semnificației emoționale atașate acestei apartenențe, sunt internalizate și incluse în Self. Un sens pozitiv al identității etnice provine din compararea socială favorabilă cu dimensiunile altui grup, dimensiuni ce sunt valorizate de societate în acel moment: putere, resurse politice și economice, attribute intelectuale. Nevoia unei identități etnice pozitive determină competiție socială și, în mod corespunzător, comportamente și atitudini negative față de membrii *outgroup*-ului.

În continuare vom analiza fiecare factor sociostructural ce determină VEL.

STATUTUL GRUPULUI

Statutul social (primul factor socio-structural ce determină vitalitatea etnolingvistică) al grupului este determinat de prestigii istoric al acestuia, de caracteristicile economice și sociale, precum și de importanța limbii pe plan național și internațional (Sachdev și Bourhis, 1993).

Indivizii sunt motivați pentru formarea și menținerea unei imagini de sine pozitive prin compararea cu alții într-o manieră ce-i favorizează. Acest punct de vedere este împărtășit de toți specialiștii din domeniul științelor socioumane. Conform teoriei identității sociale (Tajfel, 1978), această motivație este satisfăcută prin favorizarea propriului grup în

defavoarea *outgroup*-ului (Brewer, 1979). Apariția comparațiilor sociale intergrupuri sau interpersonale este determinată și de puterea identificării cu grupul de apartenență.

Deși *teoria identității sociale* a fost confirmată de multe studii, există o serie de rezultate care o contrazic. Unele cercetări au indicat faptul că membrii grupurilor neprivilegiate, cu status scăzut, tind să evalueze *outgroup*-urile cu status înalt mai favorabil decât o fac cu propriul grup. Este prematură concluzia conform căreia membrii grupurilor cu status scăzut nu sunt motivați pentru identificarea cu *ingroup*-ul. Din contră, s-a demonstrat că acești indivizi nu au în mod necesar o stimă de sine scăzută. La nivel individual, membrii grupurilor sau categoriilor stigmatizate pot utiliza o serie de strategii intraindividuale pentru a micșora impactul negativ al prejudecăților și discriminării asupra sinelui (Crocker și Major, 1989) și pentru a scoate în evidență acele trăsături care-i diferențiază de alte grupuri.

Efectul recunoașterii distinctivității grupului poate fi observat doar dacă membrii se identifică puternic cu propriul grup. Membrii ce nu se identifică puternic cu *ingroup*-ul îl părăsesc și se identifică cu alte grupuri care îi satisfac nevoia unei stime de sine pozitive. Studiile conduse de Karasawa (1991) au confirmat astfel de ipoteze. Membrii cu un nivel scăzut al identificării grupale dezaproabă *ingroup*-ul atunci când este descris ca fiind inferior, în timp ce membrii cu un nivel ridicat de identificare mențin evaluările pozitive ce se referă la status-ul grupului. În plus, Karasawa (1991) a demonstrat că efectul identificării cu grupul este evident când identitatea se bazează pe apartenența grupală (ID_{grup}), și nu are la bază identificarea cu alți membrii ai grupului (ID_{membru}). Acest rezultat confirmă concluziile conform cărora identitatea etnică operează la nivel de grup, și nu la nivel interpersonal.

M. Karasawa (1995) a propus un model conceptual privind legătura ce există între identificarea cu *ingroup*-ul, recunoașterea distinctivității *ingroup*-ului și evaluările acestuia. Identificarea cu propriul grup a fost considerată ca având două nivele diferite

(ID_{grup} și ID_{membru}), fiecare influențând evaluările la nivelul care îi corespunde (Figura 1). Pornind de la concluziile studiilor anterioare (1991), conform cărora identificarea la nivel de grup influențează evaluările membrilor, în studiul din 1995 și-a propus ca obiective demonstrarea unei relații indirecte între ID_{grup} și ID_{membru} , precum și a faptului că efectele ID_{grup} asupra evaluării grupului sunt influențate, indirect, de recunoașterea distinctivității grupului la nivel grupal.

Eșantionul a fost alcătuit din 287 de elevi japonezi (249 de sex masculin, 39 de sex feminin, 2 neidentificați) la un liceu de informatică în Japonia. Într-un studiu anterior s-a demonstrat că acest tip de liceu este apreciat ca având un status mai scăzut față de celelalte forme de învățământ la acest nivel. Variabilele din Figura 2 au fost evaluate prin aplicarea Scalei Identificării de Grup, alcătuită din două subscale, după cum urmează:

Scala Identificării de Grup

1. Identificarea cu grupul (ID_{grup}):

- Crezi că este corect să fii descris ca un student tipic pentru această școală?
- Te simți bine când ești descris ca un student tipic pentru această școală?
- Cât de des faci referire la școală când te prezinți?
- Cât de mult te identifici cu propria școală atunci când te prezinți?

2. Identificarea cu membrii grupului (ID_{membru}):

- Sunt mulți studenți în această școală care îți influențează opiniile și comportamentul?
- Cei mai buni prieteni ai tăi sunt din această școală?

Pentru verificarea ipotezelor privind efectele identificării grupale și rolul mediator al *salienței* grupului, Karasawa (1995) a transformat modelul conceptual într-un model structural care subliniază relațiile semnificative între variabile (Figura 2).

Variabilele latente și manifeste din modelul structural

Variabilele predictor:

F1: identificarea cu grupul (ID_{grup})

V1 – student tipic – acuratețe

V2 – student tipic – sentiment

V3 – referirea la numele școlii

V4 – recunoașterea statut-ului

V5 – atașamentul față de școală

F2: identificarea cu membrii de grup

(ID_{membru}):

V6 – influența altor studenți

V7 – cei mai buni prieteni

Variabile intermediare:

V8 – recunoașterea distinctivității propriului grup

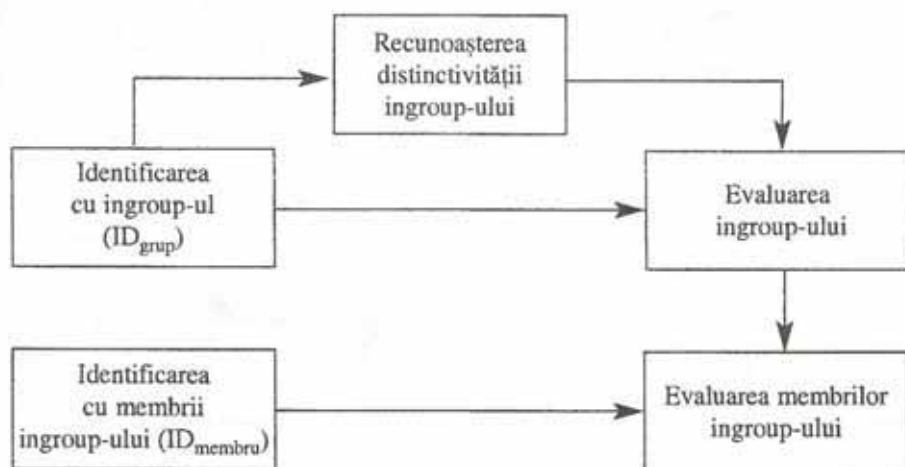

Fig. 1. Modelul conceptual al identificării de grup, recunoașterea distinctivității ingroup-ului și evaluarea ingroup-ului (după Karasawa, 1995, 331)

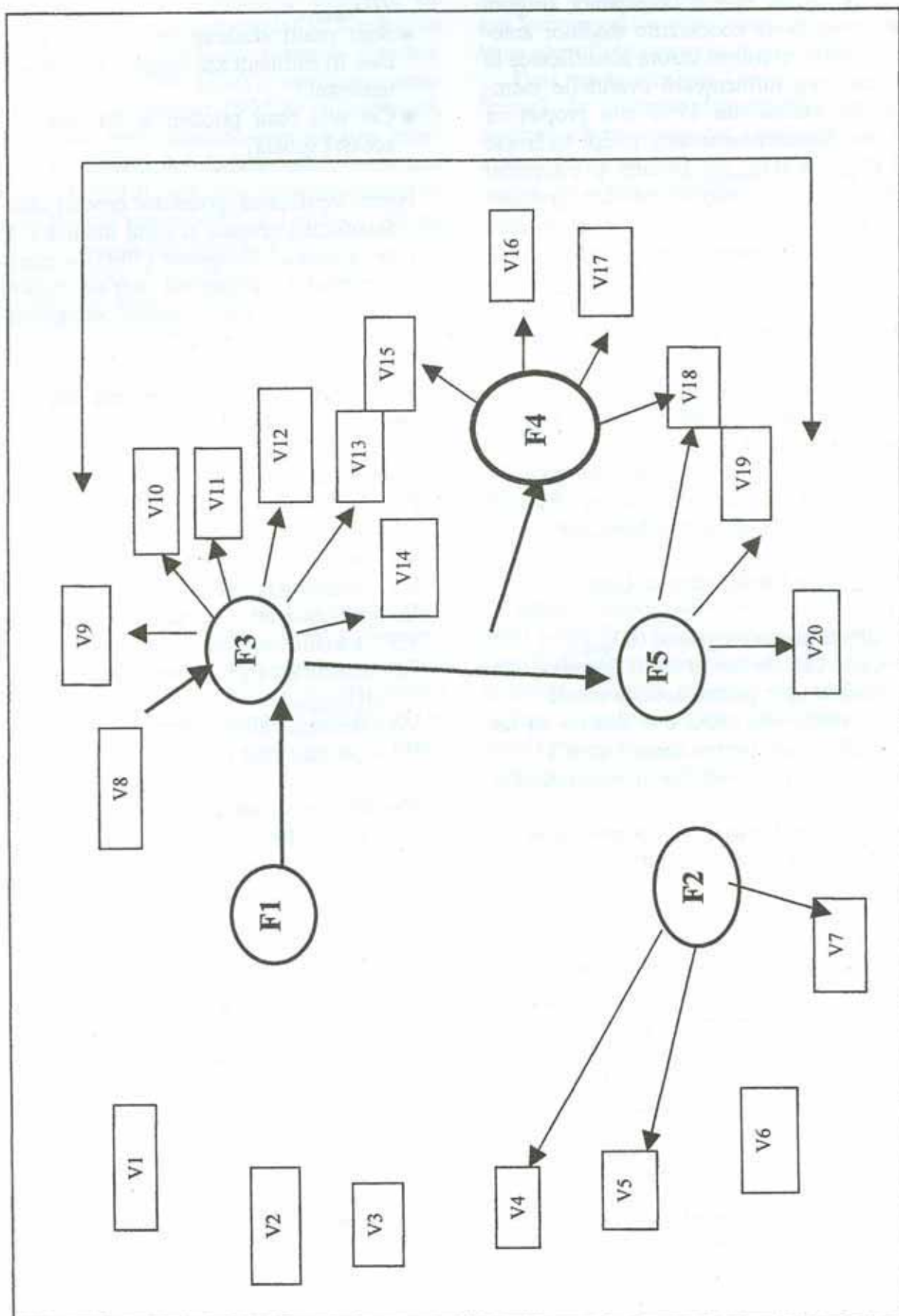

Fig. 2. Modelul structural al identificării grupale, recunoașterea distinctivității ingroup-ului și evaluările ingroup-ului (după Karasawa, 1995, 335)

Variabilele rezultate:

F3: evaluarea școlii

V9 – activ

V10 – folositor, util

V11 – superior

V12 – convingător

V13 – unic

V14 – plăcut

F4: evaluarea capacității studenților

V15 – inteligent

V16 – creativ

V17 – capabil

F5: evaluarea atașamentului studenților

V18 – unic

V19 – optimist

V20 – energic

Rezultatele cercetării au confirmat ipotezele formulate. ID_{grup} (F1) are un efect direct și puternic asupra evaluărilor *ingroup*-ului (F3). În al doilea rând, există o relație indirectă, dar semnificativă între ID_{grup} și V8 (recunoașterea distinctivității *ingroup*-ului). ID_{membru} nu are nici un efect asupra variabilelor F1, F3, F4, F5, V8. Evaluările membrilor sunt determinate mai curând de ID_{grup} , mediată de recunoașterea distinctivității.

Când o societate are la bază o ordine ierarhică stabilă, există invariabil grupuri cu status scăzut. Evaluările acestor grupuri sunt determinate, în parte, de măsura în care membrii au cunoștință de o trăsătură unică și distinctă. Astfel apare alternativa de a atrage atenția asupra grupului ce poate, cel puțin în anumite condiții, să elimine sentimentul de inferioritate. Subliniind o fațetă a distinctivității grupului cu un status scăzut, membrii își pot păstra o identitate pozitivă. Aplicată la TIEL, aceasta are drept consecință identificarea cu *ingroup*-ul lingvistic și păstrarea primului comportament de limbaj.

VARIABLELE DEMOGRAFICE

Al doilea factor socio-structural identificat de Bourhis și alții (1981) este reprezentat de variabilele demografice. O dimensiune importantă a acestor variabile se referă la rata natalității grupului etnolingvistic. Teoreticienii rasei și etnicității au studiat relațiile

existente între status-ul grupurilor etnice minoritare și variabilele socio-economice a grupului țintă: cât la % din membrii grupurilor minoritare trăiesc la limita sărăciei, numărul șomerilor, procentul femeilor cuprinse în forțele de muncă, nivel de educație etc. Acești indicatori formează baza empirică a teoriilor asupra stratificării etnice și rasiale. Cu toate acestea, teorii sistematice despre efectele apartenenței la un grup etnic minoritar asupra variabilelor demografice, în special asupra natalității, au fost formulate după anii '60 (Kohli, 1998). O parte din aceste teorii au omis informațiile (ipotezele de caracteristici) – considerate eronate – potrivit cărora mărimea familiei reflectă unele caracteristici socio-economice diferite: sărăcia și ceilalți indicatori enumerați mai sus sunt asociați pozitiv cu fertilitatea, argumentând că grupurile etnice minoritare au o rată a fertilității mai mare decât cele majoritare deoarece, acestea din urmă sunt, de regulă, mai bogate decât cele minoritare.

Goldscheider și Uhlenberg (1969) au elaborat o teorie privind relația dintre status-ul grupului minoritar și fertilitate (ipotezele de status). Trecând în revistă ipotezele de caracteristici, ei și-au pus o întrebare importantă: Ce se întâmplă dacă diferențele dintre caracteristicile sociale sunt eliminate și nu mai au efect asupra fertilității?

Pe baza statisticilor existente, cei doi autori au formulat ipoteza conform căreia membrii grupurilor minoritare, care au posibilitatea de a avansa pe scara socială, consideră un impediment (mai mult decât grupurile majoritare) faptul de a avea copii. Membrii minorităților etnice au de înlăturat mai multe obstacole decât majoritarii (discriminare structurală) pentru dobândirea prestigiului și unui status ridicat: astfel de obstacole au ca efect inducerea unei insecurități social/psihologice printre cuplurile minoritare. Efectul apartenenței la un grup etnic minoritar asupra natalității este mai puternic pentru acei indivizi și grupuri ce „doresc” asimilarea și au obținut succese în societatea în care trăiesc. În concordanță cu ipotezele de status al grupului minoritar, amânarea pe o perioadă nedeterminată a momentului de a avea copii

reprezintă o strategie de adaptare la condițiile specifice ale discriminării structurale cu care se confruntă cuplurile minoritare.

Dimensiunea discriminării structurale a ipotezelor de status formulate de Goldscheider și Uhlenberg (1969) a generat o controversă în legătură cu importanța caracteristicilor sociale și a status-ului minoritar ca explicații ale diferențelor dintre grupurile etnice în ceea ce privește fertilitatea. Mai mulți cercetători (Chui, Trovata, 1989; Johnson, 1979; Johnson, Nishida, 1980; Roberts, Lee, 1974; Sly, 1970) au avut ca obiectiv principal al studiilor evaluarea efectelor discriminării structurale asupra natalității grupurilor etnice și au examinat diferențele existente între albi și ceilalți membri ai *outgroup*-urilor („non-Whites”). Cu toate că ipotezele de status al grupurilor minoritare au fost operaționalizate în termeni de discriminare structurală, Goldscheider și Uhlenberg (1969) au presupus că și variabilele normative pot avea consecințe asupra fertilității grupurilor minoritare: *În cadrul aceleiași grup etnic, acei membri care se identifică mai mult cu propriul grup vor prezenta o rată a natalității mai mare decât acei membri care sunt asimilați sau în curs de asimilare.* Cei doi autori au demonstrat efectele pozitive ale variabilelor normative și efectele negative ale variabilelor structurale asupra fertilității grupurilor minoritare; puțini cercetători (Lopez, Sabagh, 1978; Swicegood, Bean, Stephen, Opitz, 1988) au realizat studii asemănătoare pentru a evalua influențele acestor factori, și, oricum, concluziile lor au fost contradictorii și neconcludente, chiar dacă subiecții erau membrii unor grupuri etnice ce aveau origine comună, prezentau un grad de asimilare scăzut, iar rata natalității era crescută (normele culturale în legătură cu fertilitatea erau foarte puternice).

V.Kohli (1998) a publicat un studiu în care a examinat relațiile dintre păstrarea comportamentului nativ de limbaj, insecuritatea social/psihologică și natalitate pe un eșantion de indieni asiatici din S.U.A. A ales acest grup etnic pe baza concluziilor formulate de Swicegood, Bean, Stephen, Opitz (1988): ei au subliniat necesitatea ca cercetările ce se

vor realiza pentru evaluarea relației limbă – natalitate să aibă ca subiecți membrii unor grupuri etnice caracterizate printr-o rată mare a fertilității. Indienii asiatici reprezintă grupul ideal (din S.U.A.) pentru studierea acestei relații deoarece rata natalității este scăzută și au un statut socioeconomic ridicat. Mai mult decât atât, vorbesc limba propriului grup în cadrul familiei – indicator al atașamentului normativ, chiar dacă stăpânesc limba majorității bine sau foarte bine – indicator al gradului de asimilare structurală (Kohli, 1988). Rezultatele studiului au confirmat ipotezele de caracteristici, dar nu au confirmat, decât în parte, ipotezele de statut.

Dar variabilele demografice identificate de Bourhis și alții (1981) nu se referă numai la rata de natalitate, ci și la numărul indivizilor, membri ai grupului etnolingvistic dintr-o regiune și în raport cu alte grupuri. *Saliența* etnicității a fost gândită de anumiți cercetători ca fiind în funcție de numărul indivizilor ce aparțin unei minorități etnice (McGuire, McGuire, Child și Fujioka, 1978). Acești cercetători au avansat ipoteza conform căreia *saliența* etnicității este invers proporțională cu numărul minoritarilor dintr-o regiune. Această ipoteză nu a fost confirmată. Hutnik (1991, după Hutnik și Sapru, 1996, 661) a demonstrat că distinctivitatea etnicității a crescut semnificativ pentru a doua generație de sud-asiatici din Marea Britanie atunci când respectivul grup etnic a căpătat o dimensiune substanțială în spațiul social imediat. Astfel, a condus un experiment în două școli din Marea Britanie, utilizând două eșantioane de subiecți sud-asiatici. În prima școală, unde membrii minorității luate în discuție reprezentau 66% din elevi, și-au menționat identitatea etnică mai des la testul *Who Are You*, față de celălalt eșantion din a doua școală, care reprezenta doar 12% din elevi. Etnicitatea apare distinctă și în cazul grupurilor constituite ad-hoc, în funcție de raportul numeric între cele două grupuri (Cota și Dion, 1986).

Hutnik și Sapru (1996) au reluat cercetarea pentru a verifica dacă *saliența* etnicității urmează același *pattern* în contextul cultural al Indiei. Eșantionul a fost alcătuit din stu-

denții unui colegiu, studenți ce aparțineau atât unui grup minoritar din Nord-Estul Indiei, cât și majorității din peninsula. Studenții minoritari au caracteristicile rasiale și limba mai asemănătoare celor din Orientul Îndepărtat; mai mult decât atât, sunt de religie creștină sau budhistă, față de studenții majoritari care sunt de religie hindusă. Etnicitatea a fost operaționalizată în orice referință la identitatea nord-estică. Un număr de 50 de studenți minoritari și 50 de studenți majoritari au completat testul *Who Are You*. Condițiile experimentale au fost următoarele:

1. numărul studenților minoritari mai mare decât al studenților majoritari (ședința 1 și 2);
2. număr egal (ședința 3);
3. numărul studenților majoritari mai mare decât al studenților minoritari (ședința 4 și 5).

Cercetarea s-a desfășurat pe parcursul a cinci ședințe, după cum urmează: ședința 1 – 19 studenți minoritari, 1 student majoritar; ședința 2 – 15 studenți minoritari, 5 majoritari; ședința 3 – 10 studenți minoritari, 10 studenți majoritari; ședința 4 – 5 minoritari, 15 majoritari; ședința 5 – 1 minoritar, 19 majoritari. S-au analizat numai răspunsurile subiecților minoritari. S-au referit la etnicitate 30% din subiecții din prima condiție, 15% în a doua condiție și 25% în a treia condiție. Astfel ipoteza a fost susținută de datele cercetării: etnicitatea devine mai salientă atunci când numărul indivizilor ce aparțin unei minorități etnice crește în spațiul social imediat.

Alte variabile demografice sunt repartiția geografică, precum și continuitatea existenței într-un teritoriu dat. Tot în această categorie sunt cuprinși și indicatorii ce se referă la imigrare, emigrare și exogamie (Bornman și Appelgryn, 1997).

SUPPORTUL SOCIAL

Suportul social este al treilea factor socio-structural identificat de Bourhis și alții (1981) ce determină *vitalitatea etnolingvistică*.

Pe baza cercetărilor asupra suportului social, s-au distins: suport structural (*social*

embeddeness) – numărul de membri din rețeaua suportului social și caracteristicile lor; suportul cerut (*needed support*); suportul perceput (*perceived support*); suportul acordat, actual (*actual support*).

Jou (1994, după Jou și Fukada, 1995a, 39) vorbește despre suport structural și despre suport funcțional (cerut, perceput și actual). Același autor a sugerat în continuare faptul că suportul structural nu poate fi comparat cu cel funcțional, în timp ce dimensiunile suportului structural pot fi evaluate și comparate.

Cercetările din domeniul dimensiunilor suportului funcțional nu au furnizat rezultate ce se confirmă; mai degrabă acestea sunt destul de contradictorii. Astfel, unele studii au arătat că suportul perceput determină sănătate mintală și fizică sau adaptare (Hobfoll, Shoham și Ritter, 1991; Kessler, Kendler, Heath, Neale și Eaves, 1992; Lepore, Evans și Schneider, 1991). Alte studii nu au găsit nici un efect, dar nu s-au demonstrat efectele negative ale suportului perceput. Alte cercetări s-au referit la efectele pozitive asupra adaptării ale *suportului actual*, Cohen, Towbes și Flocco (1988) nu au găsit nici un efect, iar alte studii au demonstrat un efect negativ al suportului actual asupra adaptării. *Suportul cerut* determină efecte negative asupra adaptării, ca și discrepanțele dintre suportul cerut și perceput, sau suportul cerut și actual, în special atunci când propria identitate este amenințată (Lu, 1995).

Pe scurt, nevoia de suport, ca și diferențele dintre anumite dimensiuni ale suportului funcțional pot avea efecte negative asupra sănătății mintale și fizice sau adaptării, iar suportul perceput are efecte pozitive. Nu este foarte clar efectul suportului actual. O posibilă explicație a rezultatelor contradictorii este oferită de Jou și Fukada (1994): utilizarea unor dimensiuni diferite ale suportului social și utilizarea unor itemi diferiți pentru măsurarea suportului.

În 1994, Jou a utilizat aceleași scale pentru investigarea relațiilor și diferențelor între cele trei dimensiuni ale suportului funcțional. Autorul a sugerat faptul că, atunci când sunt utilizate aceleași scale, rezultatele pentru suportul perceput și actual vor fi asemănă-

toare, în timp ce pentru suportul cerut, rezultatele vor fi diferite față de celelalte două dimensiuni. Rezultă că, atunci când sunt utilizate aceleași scale, suportul perceput și actual au efecte asemănătoare și pozitive asupra sănătății mintale și fizice sau adaptării. Suportul cerut are efecte negative sau diferite.

Scopul studiului din 1995(a): utilizarea acelorași scale pentru examinarea efectelor asupra adaptării ale fiecărei dimensiuni a suportului funcțional (cerut, perceput, actual) și efectele asupra adaptării ale diferențelor dintre aceste dimensiuni. Autorii au avut în vedere următoarele ipoteze:

1. suportul cerut va fi un predictor semnificativ negativ al adaptării;
2. suportul perceput va fi un predictor semnificativ pozitiv al adaptării;
3. suportul actual va fi un predictor semnificativ pozitiv al adaptării;
4. diferențele între suportul cerut și perceput sau actual vor fi predictorii semnificativi negativi ai adaptării, dar diferențele între suportul perceput și actual nu vor fi predictorii semnificativi pentru adaptare.

Au prelucrat informațiile obținute de la un eșantion format din 92 de studenți chinezi din universitățile japoneze. Ca instrumente de cercetare au utilizat *Scala Suportului Social* cu 29 de itemi pentru evaluarea fiecărei dimensiuni și o scală pentru adaptare cu 36 de itemi. Rezultatele sunt concordante cu ipotezele cercetării.

Power, Champion și Aris (1988) au comparat nivelurile suportului cerut și suportului actual, pentru 12 surse, utilizând date obținute de la 73 studenți din universitățile londoneze. Scoruri ridicate ale suportului cerut și actual erau atribuite „celui mai bun prieten” sau „partenerului de viață”, iar scorurile scăzute ale acelorași dimensiuni ale suportului social erau atribuite „șefului” sau „persoanelor importante din punct de vedere profesional”. Shima (1992, după Jou și Fukada, 1995b, 306) a comparat nivelul suportului perceput pentru trei surse, utilizând un eșantion de 424 studenți din universitățile japoneze și au găsit că prietenii de același sex oferă mai mult suport decât familia și pri-

etenii de sex opus. Indivizii aleg ca surse ale suportului social pe cele informale, chiar dacă cele formale sunt mai accesibile. Cei mai mulți atribuie scoruri ridicate suportului social primit de la prieteni și cei apropiați, găsind această strategie extrem de fructuoasă (Robbins și Tanck, 1995).

Jou (1992, după Jou și Fukada, 1995b, 306) a comparat nivelul suportului perceput și al suportului actual pentru patru surse – profesorii japonezi, studenții/tutorii japonezi, studenții străini din interiorul campus-ului și prietenii japonezi din exteriorul campus-ului; a utilizat un eșantion de 92 studenți chinezi din Japonia. Aceștia au acordat cele mai scăzute scoruri pentru suportul cerut prietenilor japonezi din afara campusului și cele mai ridicate scoruri pentru suportul actual studenților străini. Diferența dintre suportul cerut și suportul actual pentru profesorii și studenții străini a fost mai mare față de ceilalți studenți străini. Așa cum am subliniat anterior, Jou și Fukada (1994, 1995a) au demonstrat că suportul cerut și actual sunt importante pentru adaptarea studenților chinezi în Japonia. Rezultatele lui Jou (1992) au indicat faptul că nivelul suportului cerut și suportului actual, precum și diferența dintre ele sunt în strânsă legătură cu sursa suportului.

Jou și Fukada (1995b) și-au continuat cercetarea pornind de la rezultatele obținute anterior (1995a) și descrise mai sus. Adaptarea este direct proporțională cu suportul actual (sau primit) și invers proporțională cu suportul cerut. În studiul din 1995(b) autorii au examinat efectul asupra adaptării al surselor suportului social, al suportului actual și a diferențelor dintre acestea; au examinat și modul în care variază efectele asupra adaptării în funcție de sursă. Eșantionul a fost format din 64 de studenți chinezi din Japonia. Rezultatele au confirmat concluziile obținute în studiile anterioare: efectele suportului social depind de dimensiunea luată în discuție, precum și de sursa suportului.

Suportul cerut, atunci când este mare, accentuează diferențele dintre *ingroup* și *outgroup*, determină o mai mare identificare cu propriul grup asociată cu păstrarea primului comportament de limbaj, iar omogenitatea

percepută a *outgroup*-ului crește. Suportul social acordat unei comunități etnice joacă un rol important în protejarea sănătății fizice și mentale a indivizilor (Mouanoutona, Brown, Cappelletty și Levine, 1991, după Pernice și Brook, 1996, 512), precum și în adaptare, mediind relațiile minoritate/majoritate într-un context intergrupuri dat. Unii cercetători au subliniat că lipsa înțelegerii și suportului social din partea majorității reprezintă cei mai importanți factori pentru armonizarea raporturilor între grupurile etnice (Bliatout, Ben, Bliatout și Lee, 1985, după Pernice și Brook, 1996, 513). La toate acestea se adaugă și suportul instituțional, dat de participarea formală sau informală a grupului la activitățile instituțiilor oficiale sau neoficiale și utilizarea limbii grupului etnolingvistic în astfel de instituții, precum și în sistemul educațional, biserică, guvern sau sectorul economic (Clément și Noels, 1997).

Cu cât factorii sociostructurali sunt mai „favorizați”, cu atât VEL este mai puternică, iar comunitatea va supraviețui ca entitate colectivă vibrantă într-un context intergrupuri dat.

EVALUAREA VITALITĂȚII ETNOLINGVISTICE

În 1981, Bourhis, Giles și Rosenthal au construit *Chestionarul vitalității subiective* pentru a măsura percepțiile asupra celor trei dimensiuni ale VEL: statutul grupului și al limbajului, variabilele demografice și suportul instituțional pentru grupul etnic. Bornman și Appelgryn (1997) au adaptat această scală și au făcut unele modificări instrumentului original pentru a surprinde cât mai corect realitatea socială studiată. Cercetarea s-a desfășurat în Africa de Sud, pe un lot de 926 de subiecți: 460 albi și 466 negri. În același timp eșantionul de subiecți albi a cuprins 113 vorbitori de limbă engleză și 347 de vorbitori ai dialectului „afrikaans”. Obiectivele acestei cercetări au fost determinarea dimensiunilor relevante ale *vitalității etnolingvistice* în contextul Africii de Sud, precum și investigarea relațiilor dintre dimensiunile VEL și a altor variabile, precum identificarea etnică, comportamentul și atitudinile intergrupale. Bornman și Appelgryn (1997) au înlocuit cei trei itemi din ches-

tionarul original care se refereau la rata natalității, imigrare și emigrare cu un singur item prin care subiecții erau rugați să aprecieze cât de mult numărul membrilor propriului grup etnolingvistic va crește sau va descrește. Au făcut deosebirea atât între media electronică și publicată în legătură cu utilizarea limbajului *ingroup*-ului, precum și între limba utilizată în sistemul educațional primar și secundar, pe de o parte și limba utilizată în sistemul universitar, pe de altă parte. Au fost incluși itemi pentru a stabili locul și importanța simbolurilor pentru *ingroup*, și evaluarea acestora (amenințarea identității și limbajului, durata existenței continue a *ingroup*-ului ca grup distinct). Pentru a reduce numărul total de itemi, au fost omiși itemii ce se refereau la endogamie și cei care se refereau la utilizarea limbii în biserică și adunările religioase. Pentru măsurarea identificării cu grupul etnolingvistic au utilizat o scală ce are la bază *teoria identității sociale*, iar pentru evaluarea comportamentului social față de membrii *outgroup*-ului, subiecții au fost rugați să aprecieze cât de des se angajează în următoarele tipuri de comportament:

- Ajutarea membrilor *outgroup*-ului să se simtă bine veniți la evenimentele sociale, la locul de muncă sau unde locuiesc;
- Tratarea membrilor *outgroup*-ului cu respect și demnitate;
- Sprijinirea pentru tratarea egală a membrilor *outgroup*-ului;
- Înțelegerea a ceea ce este important pentru aceștia;
- Credința că membrii *outgroup*-ului pot avea un rol important la locul de muncă sau comunitate;
- Încercarea de a milita pentru drepturi egale constituționale pentru membrii *outgroup*-ului și includerea lor la evenimentele sociale și formale ale *ingroup*-ului.

Rezultatele acestei cercetări au confirmat, într-o mare măsură, concluziile formulate de Bourhis, Giles și Rosenthal (1981), dar Bornman și Appelgryn (1997) au identificat cinci dimensiuni ale *vitalității etnolingvistice*, după cum urmează: suportul instituțional; statutul și puterea grupului etnolingvistic; menținerea identității; menținerea simbolurilor; amenințarea identității.

Primul factor corespunde dimensiunii descrise de Bourhis și alții (1981); *suportul instituțional*, pentru utilizarea limbajului propriului grup reprezintă unul din cele mai importante dimensiuni ale vitalității etnolingvistice. Cel de-al doilea factor, *statutul și puterea grupului etnolingvistic*, include celelalte două dimensiuni identificate în 1981: statutul și variabilele demografice: una dintre concluziile cercetării din 1997 se referă la faptul că statutul social al grupului, puterea și reprezentarea numerică a membrilor *ingroup*-ului nu reprezintă dimensiuni separate. Cel de-al treilea factor, *menținerea identității*, este puternic corelat cu variabilele intra-grupale: mândria grupului de istoria și cultura lui, identitatea și existența continuă ca entitate comunitară distinctă, puterea și vitalitatea acestuia. Protejarea limbajului *ingroup*-ului și dimensiunea determinării de sine a grupului au, de asemenea, un impact deosebit asupra acestui factor. Capacitatea grupului de a și menține propria identitate este determinată, cel puțin parțial, de protecția limbajului și de gradul determinării de sine. *Menținerea simbolurilor* este cel de-al patrulea factor identificat de Bornman și Appelgryn (1997). Simbolurile identitare sunt „ancore” importante ale identității etnice; importanța acestora pentru grupul etnolingvistic susțin statutul și puterea grupului. *Amenințarea identității* determină natura relațiilor intergrupale într-o societate, având ca rezultat apariția sentimentelor de insecuritate.

O limită a acestui studiu se referă la faptul că cei doi autori nu au putut determina dacă aceste dimensiuni ale *vitalității etnolingvistice* sunt universale, sau dacă au fost determinate de contextul particular (mai precis Africa de Sud) al desfășurării studiului.

Chiar dacă există o strânsă legătură între vitalitatea etnolingvistică obiectivă și VELs, apar sub sau supraevaluări ale vitalităților *ingroup*-ului sau *outgroup*-ului, determinate de factorii motivaționali și cognitivi. Membrii grupului minoritar pot avea mai multe contacte cu *outgroup*-urile față de membrii grupurilor majoritare. Datorită frecvenței repetate a acestor interacțiuni, membrii minoritari supravaluează prezența și importanța

outgroup-ului majoritar. Astfel, VELs este supusă unui proces de atribuire având componente motivaționale și cognitive: sunt accentuate categorizarea socială, poziționarea socială a grupului și procesul de comparație socială (Clément și Noels, 1997). Totodată influențează atitudinile față de membrii *outgroup*-urilor, motivația de a învăța și utiliza a doua limbă, precum și efectele identitare ale acestor fenomene.

Studierea identității etnice poate fi situată în dinamica limbajului pentru că procesul de comunicare vehiculează și oferă conținut imaginilor, având ca funcție importantă reglarea raporturilor de comunicare între actorii sociali.

Identitatea etnică a fost studiată ca o interacțiune a mai multor identități diferite pentru fiecare individ, dar incluzând unele aspecte comune ca etnicitatea, sexul, familia, școala (Knight, Bernal, Garza și Cota, 1993). Aceste dimensiuni se formează prin socializare și contribuie la dezvoltarea conceptului de Sine. Limbajul joacă un rol important în definirea și dezvoltarea sinelui, mai precis în identitatea etnică – care se elaborează în raporturile de comunicare, iar eforturile cercetătorilor trebuie îndreptate spre identificarea proceselor psihice ce intervin în aceste raporturi, a condițiilor obiective în care se produc aceste fenomene, precum și a modului în care procesele psihologice sunt legate de aceste condiții (Doise, 1995, 88).

Atunci când educația reprezintă un punct de discontinuitate între limbajul și cultura *ingroup*-ului și limbajul și cultura *outgroup*-ului majoritar, pot apare conflicte ce amenință sinele și valorile etnolingvistice; individul percepe învățarea limbii grupului majoritar ca o „trădare” a propriei culturi și nu va fi motivat pentru dobândirea noului comportament de limbaj (Beebe și Giles, 1984), fiind amenințată atât adaptarea, cât și sănătatea fizică și mentală.

Teoria identității etnolingvistice se bazează pe existența mecanismelor de categorizare socială asociate cu procesele de comparare ce constituie promotoarele identității. Relația dintre limbă și identitate rămâne o problemă complexă care pune în joc nu doar statuturile

grupurilor respective, considerate global, dar și forțele asociate cu diferite situații de interacțiune și, mai ales, cu valorizarea, într-o mă-

sură mai mare sau mai mică, a acestor situații ca etaloane identitare.

BIBLIOGRAFIE

- Abravanel, C., Ackermann, W. (1984). Limbaj și reprezentare. În S. Moscovici (Eds.), (1984). *Psychologie sociale*. Paris: PUF.
- Beebe, L. și Giles, H. (1984). Speech accommodation theories: A discussion in terms of second language acquisition. *International Journal of the Sociology of Language*, 46, 5-32.
- Bornman, E. și Appelgryn, A.E.M. (1997). Ethnolinguistic vitality under a new political dispensation in South Africa. *Journal of Social Psychology*, 137(6), 690-707.
- Bourhis, R.Y., Giles, H. și D. Rosenthal (1981). Notes on the construction of a „Subjective Vitality Questionnaire” for ethnolinguistic group. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 2(2), 45-55.
- Brewer, M.B. (1979). In-group Bias in the minimal intergroup situations: A cognitive-motivational analysis. *Psychological Bulletin*, 86, 307-324.
- Brewer, M.B. (1991). The social self: On being the same and different at the same time. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 17, 475-482.
- Chui, T.W.L. și Trovata, F. (1989). Ethnic Variations in Fertility: Microeconomic and Minority Status Effects. *International Review of Modern Sociology*, 19, 37-52.
- Clément, R. și Noels, K.A. (1997). Limbaj și comunicare intergrupuri. În R. Bourhis., J.P. Leyens (coord.). *Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri* (pp. 179-199). Iași: Editura Polirom.
- Cohen, L.H., Towbes, L.C. și Flocco, R.C. (1988). Effects of induces mood on self-reported life events and perceived and received social supports. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55, 669-674.
- Cota, A. și Dion, K.L. (1986). Salience of gender and sex compositions of ad hoc groups: An experimental test of distinctiveness theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(4), 770-778.
- Crocker, J. și Major, B. (1989). Social stigma and self-esteem: The self-protective properties of stigma. *Psychological Review*, 96, 608-630.
- Doise, W. (1995). Reprezentări sociale: Definiția unui concept. În Adrian Neculau (coord.). *Psihologia câmpului social. Reprezentările sociale* (pp.85-96). București: Societatea Știință & Tehnică S.A.
- Edney, J.J. (1973). Territoriality and control: A field experiment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31(6), 1108-1115.
- Fromkin, H. (1970). Effect of experimentally aroused feelings of undistinctiveness upon valuation of scarce and novel experience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16, 521-529.
- Goldscheier, C. și Uhlenberg, P.R. (1969). Minority Group Status and Fertility: Growth, Change and Diversity. *American Journal of Sociology*, 74, 361-372.
- Goodman, N. (1998). *Introducere în sociologie*, București: Editura Lider.
- Grant, P.R. (1992). Ethnocentrism between groups of unequal power to perceived threat to social identity and valued resources. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 24(3), 348-370.
- Grant, P.R. (1993). Ethnocentrism in response to a threat to social identity. *Journal of Social Behaviour and Personality*, 8(6), 143-154.
- Hobfoll, S.E., Shoham, S.B. și Ritter, C. (1991). Women's Satisfaction with Social Support and their Recept to Aid. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 332-341.
- Hutnik, N. și Sapru, S. (1996). The salience of ethnicity. *The Journal of Social Psychology*, 136(5), 661-662.
- Johnson, N.E. (1979). Minority Group Status and the Fertility of Black-Americans, 1970: A New Look. *American Journal of Sociology*, 84, 1386-1400.
- Johnson, N.E. și Nishida, R. (1980). Minority Group Status and the Fertility: A Study of Japanese and Chinese in Hawaii and California. *American Journal of Sociology*, 86, 496-511.
- Jou, Y.H. și Fukada, H. (1994). Effect of Social Support on Adjustment of Chinese students in Japan. *Journal of Social Psychology*, 135, 39-47.
- Jou, Y.H. și Fukada, H. (1995a). Effect of Social Support on Adjustment of Chinese students in Japan. *Journal of Social Psychology*, 135, 39-47.

- Jou, Y.H. și Fukada, H. (1995b). Effect of Social Support from Various Sources on the Adjustment of Chinese students in Japan. *Journal of Social Psychology*, 135(3), 305-311.
- Karasawa, M. (1991). Toward an assessment of social identity: The structure of group identification and its effects on in-group evaluation. *British Journal of Social Psychology*, 30, 293-307.
- Karasawa, M. (1995). Group distinctiveness and social identity of a low-status group. *Journal of Social Psychology*, 135(3), 329-338.
- Kessler, R.C., Kendler, K.S., Heath, A., Neale, M.C. și Eaves, L.J. (1992). Social Support, Depressed Mood, and Adjustment to Stress: A Genetic Epidemiologic Investigation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 257-272.
- Kohli, V. (1988). The Effect of Native-Language Retention and Insecurity on Asian Indian Fertility in the United States. *Journal of Social Psychology*, 138(3), 358-367.
- Knight, G. P., Bernal, M. E., Garza, C. A. și Cota, M. K. (1993). A social cognitive model of the development of ethnic identity and ethnically based behaviors. În M.E. Bernal and G. P. Knight (eds.). *Ethnic identity: Formation and transmission among Hispanics and other minorities*. Albany: State University of New York Press.
- Knowles, E. și Brickner, M.A. (1981). Social cohesion effects on spatial cohesion. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 7(2), 309-313.
- Lee, Y.T. (1993). In-group preference and homogeneity among African American and Chinese American students. *Journal of Social Psychology*, 133, 225-235.
- Lee, Y.T. și Ottati, V. (1995). Perceived In-group Homogeneity as a Function of Group Membership Salience and Stereotype Threat. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(6), 610-619.
- Lemaine, G. (1974). Social differentiation and social originality. *European Journal of Social Psychology*, 4, 17-52.
- Lepore, S.J., Evans, G.W. și Schneider, M.L. (1991). Dynamic Role of Social Support in the Link between Chronic Stress and Psychological Distress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 899-909.
- Lopez, D.E. și Sabagh, G. (1978). Untangling Structural and Normative Aspects of the Minority Status-fertility Hypothesis. *American Journal of Sociology*, 83, 1491-1497.
- Lu, L. (1995). Life Events, Social Support, and Depression Among Taiwanese Female Homemakers. *Journal of Social Psychology*, 135(2), 185-190.
- Luhtanen, R. și Crocker, J. (1992). A collective self-esteem scale: Self evaluation of one's social identity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18, 302-318.
- Maass, A., Salvi, D., Arcuri, L. și Semin, G. (1989). *Language Use in Intergroup Contexts*: 40. McGuire, W.J., McGuire, C.V., Child, P. și Fujioka, T. (1978). Salience of ethnicity in the spontaneous self-concept as a function of one's ethnic distinctiveness in the social environments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 36, 511-520.
- Pernice, R. și Brook, J. (1996). Refugees' and immigrants' mental health: association of demographic and post immigration factors. *Journal of Social Psychology*, 136(4), 511-519.
- Power, M.J., Champion, L.A. și Aris, S.J. (1988). The Development of a measure of Social Support: The Significant Others (SOS) Scale. *British Journal of Clinical Psychology*, 27, 349-358.
- Robbins, P.R. și Tanck, R.H. (1995). University Students' Preferred Choices for Social Support. *Journal of Social Psychology*, 135(6), 775-776.
- Roberts, R.E. și Lee, E.S. (1974). Minority Group Status and Fertility Revisited. *American Journal of Sociology*, 80, 503-523.
- Sanitioso, R.B., Brown, M.M. și Lungu, O. (1999). Cognitione socială, Iași: Eurocart.
- Schiavo, R.S., Kobashi, K., Ouinn, C., Sefscik, A. și Synn, K.M. (1995). Territorial Influences on the Permeability of Group Spatial Boundaries. *Journal of Social Psychology*, 135(1), 27-29.
- Sly, D.F. (1970). Minority Group Status and Fertility: An Extension of Goldscheier and Uhlenberg. *American Journal of Sociology*, 76, 443-459.
- Swicegood, G., Bean, F.D., Stephen, E.H. și Opitz, W. (1988). Language Usage and Fertility in the Mexican-Origin Population of the United States. *Demography*, 25, 17-33.
- Taylor, D.M., Wright, S.C., Moghaddam, E.M. și Lalonde, R.N. (1990). The personal group discrimination discrepancy: Perceiving my group, but no myself, to be a target for discrimination. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 16, 254-262.

ABSTRACT

The ethnolinguistic identity was built on situated identity theory and is not static, but dynamic, and situationally dependent. The concept of ethnolinguistic vitality is used to designate the sociostructural forces that determine a particular ethnic group's continued existence as a separate and active collective entity within heterogeneous societies. Bourhis, Giles and Rosenthal (1981) distinguished three dimensions: the status of the group in the larger society, demographic variables, and

institutional support for the group. Bornman and Appelgryn distinguished five dimensions: institutional support, group status and power, maintenance of identity, maintenance of symbols, and threat to identity. But they emphasized that it needed to establish whether the five dimensions identified are universal dimensions of ethnolinguistic vitality, or whether they were merely products of the unique circumstances.